FOCUS

GRENS GEVALLEN

Driedelige reeks (slot)

Op 16 maart was het 200 jaar geleden dat Willem I koning werd van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Tussen 1815 en 1830 bestond de grens tussen Nederland en België dus even niet. Hoe zit dat vandaag? Is de aardrijkskundige grens tussen de twee landen ook een mentale grens? Fotograaf Eric de Mildt is een Nederlander die al 30 jaar in België woont. Journaliste Sofie Mulders is opgegroeid op enkele kilometers van de grens. Nederland-België heeft vaak tot discussies tussen hen geleid als ze samen op pad waren voor *De Morgen*. Een week lang gingen Mulders en De Mildt op zoek naar de grens tussen België en Nederland. Soms vonden ze die, soms helemaal niet.

Hoe kijkt een Vlaams-Nederlands koppel naar beide landen?

‘Vlamingen zijn zo xenofoob als de pieten’

Worden verschillen tussen nationaliteiten uitgeveegd als je een gemengd koppel bent? ‘Zij is niet zo’n typisch bescheten Vlaming.’ ‘En hij is niet zo’n typisch luidruchtige Hollander.’

SOFIE MULDERS / FOTO ERIC DE MILDT

Acteurskoppel Els Dottermans (50) en Han Kerckhoffs (61) zijn al twintig jaar samen, maar het is nog altijd aan de orde. Zij komt uit Vlaanderen, hij uit Nederland, en ja, dat zijn echt twee verschillende landen. Aan de andere kant: “We houden het al twintig jaar vol bij elkaar, dus onoverkomelijk zijn die verschillen niet.”

Dottermans: “Het helpt natuurlijk dat Han geen typische Nederlander is, en ik geen typische Vlaming ben. Het cliché van de luidruchtige Hollander klopt helaas wel vaak. Op de Vogeltjesmarkt in Antwerpen kan het echt afschuwelijk zijn. Maar zo is Han niet.”

Kerckhoffs: “En jij bent niet de bescheten, bescheiden, voorzichtige Vlaming.”

Dottermans: “Jij begint met het woord ‘bescheten’? Hier gaat ruzie van komen, Han.”

Kerckhoffs *(onverstoorbaar)* : “Jij bent gewoon veel assertiever dan de gemiddelde Vlaming.”

Dottermans: “Met bescheten bedoel je dus dat laffige, het niet uitkomen voor wat je vindt of denkt?”

Kerckhoffs: “Ja, die katholieke, hypocriete houding. Dat kenmerkt de Vlaming zowel in negatieve als positieve zin. Even wachten voor je je mond opendoet, en bescheiden zijn, dat vind ik erg aangenaam. Ook ik loop soms gillend weg uit Nederland. Dat oorverdovende getuit van meningen de hele dag, jongens toch. Aan de andere kant: Nederlanders zeggen wel waar het op staat, en dat kan ik hier wel missen.”

Volgens de Nederlandse expert Geert Hofstede, die cultuurverschillen bestudeert, is dat het verschil tussen katholieken en protestanten.

Kerckhoffs: “Ik kom zelf uit het zuidelijke deel van Nederland, het katholieke deel, en dat vind ik qua mentaliteit veel meer bij Vlaanderen horen dan bij Noord-Nederland. Die rijke protestanten boven de rivieren hebben de katholieken in Nederland ook altijd onderdrukt. Ik ben zelf allang geen katholiek meer, maar ik kom wel uit een groot gezin, en ben ook misdienaar geweest. *(lacht)* Alle Hugo Claus-clichés, tot en met de jezuïeten, zijn ook op mij van toepassing. Ik voel me dus erg verwant met de sfeer in Vlaanderen. Het enige wat ik echt erg vind in dit land, is dat Vlamingen zo agressief en xenofoob tegen Nederlanders doen.”

Je kunt maar beter een Vlaming in Nederland zijn dan een Nederlander in Vlaanderen?

Dottermans: “Absoluut.”

Kerckhoffs: “Een Vlaming in Nederland, dat is leuk en schattig. Maar als hier in huis de *chauffage* kapot is – en dan gebruik ik dus het woord chauffage al in plaats van verwarming – dan vraag ik aan Els of zij even wil bellen naar een reparateur. Want als ik bel, gooien ze de hoorn neer, of komt er gewoon niemand. Echt waar. Ik heb lang in Amsterdam gewoond, een vrije stad waar ik nooit met discriminatie te maken heb gehad, en opeens kom ik in Antwerpen en merk ik dat mensen op hun hoede zijn puur omdat ik een Hollander ben. Vlamingen zijn zo xenofoob als de pieten.”

Dottermans: “Hij foetert ook altijd over Hollandersmoppen in Belgische tv-programma’s. Ik probeer hem dan duidelijk te maken dat het humor is, en dat lachen met Hollanders in ons systeem zit. Maar als ik mee door zijn ogen kijk, valt het wel op dat zulke moppen wel erg vaak gemaakt worden, van de platste televisieseries tot de meest chique talkshows.”

Kerckhoffs: “Voor ons is het anders. Voor ons zijn jullie gewoon een vriendelijk volkje dat ergens onder het zuiden woont, niet meer dan dat. Maar Vlamingen zijn wel waanzinnig met Holland bezig. Tom Lanoye zei ooit: ‘Wat wij hebben met Nederlanders, is wat Nederlanders hadden met Duitsers.’ Dat klopt. Toen ik klein was, leefde in Nederland nog heel erg het idee van ‘die foute moffen’. Ondertussen hebben we dat gelukkig achter de rug. Ik denk omdat we ooit een EK voetbal gewonnen hebben op Duits grondgebied. Ik heb nog nooit zo’n feest meegemaakt als toen in Amsterdam. Alsof we de bevrijding opnieuw vierden. Sindsdien leeft die Duitslandhaat niet meer.”

Vlamingen moeten hun bevrijding nog meemaken?

Kerckhoffs: “Exact. Als Vlamingen ons op Nederlands grondgebied zouden verslaan in een EK of WK voetbal, dan is het misschien over.”

Is er naast de argwaan tegenover Nederlanders nog iets waar je je aan stoort?

Kerckhoffs: “Het is een cliché wat ik nu ga zeggen, maar ik erger me blauw aan de inefficiënte, wollige manier waarop de dingen worden geregeld. Af en toe is het echt Kafka in België. Neem nou die kleefbriefjes van de mutualiteit. Ik kan dat gewoon niet snappen. Stickertjes kleven, wat is dat nou voor een negentiende-eeuwse methode? Alsof er hier geen internet bestaat!

“Weet je welk woord dat wollige perfect beschrijft? Het woordje ‘allez’. *(wijst naar de melkfles op tafel)* Vlamingen zeggen: ‘Deze fles is wit. Allez ja, een soort van wit. Misschien eerder crème.’ Nederlanders zeggen gewoon: ‘Deze fles is wit. En ze heeft een groene dop.’” *(hilariteit)*

Dottermans: “Weet je waar ik me aan stoor als ik in Nederland ben? Je zit ergens op café of restaurant, en je hoort die Nederlandse vrouwen praten met zo’n verschrikkelijk luide, snerpende en schelle stem, terwijl ze zich dus niets aantrekken van het feit dat er ook nog andere mensen in de buurt zitten. *(imiteert Hollands accent)* ‘Nou nee, ik ben hier nou aan het praten, en ik wil mijn punt maken.’ Dat wijst op een gebrek aan empathie, vind ik.

“Tegelijk toont het ook aan dat Nederlanders inderdaad veel meer bevrijd zijn dan wij. Dat opkomen voor jezelf, dat zit er zo hard in bij hen. Toen ik twintig was, en voor de eerste keer in Amsterdam kwam omdat ik er toneel moest spelen, man, ik was zo bang. Ik wist niet wat ik zag en hoorde. Die felheid en die snelheid, en je moest de hele tijd maar een mening hebben over alles, jongens toch, veel te overstelpend voor het jonge, Vlaamse meisje dat ik toen was. Nu vind ik het heerlijk.”

HAN KERCKHOFFS (61)
- Nederlands acteur
- Woont met Els Dottermans en hun twee kinderen in Antwerpen.
- Speelt in Nederlandse films en televisieseries, en theater.
- Toert nu met *Oom Wanja* van de Haarlemse Toneelschuur.

ELS DOTTERMANS (50)
- Vlaamse actrice
- Woont met Han Kerckhoffs en hun twee kinderen in Antwerpen.
- Speelt in films, televisieseries en theater.
- Toert vanaf dit weekend met *Revue Ravage. Dood van een politicus* van Josse De Pauw en Tom Lanoye.